

Írta: Oláh Judit

Külföldi gyermek örökbefogadása Hollandiában

Az örökbefogadás bonyolult és hosszadalmas procedúra, hát még ha külföldi származású gyermek adoptálásáról van szó! A megteendő lépések pontos ismerete nem mellékes az eljárás eredményességének szempontjából. Hollandiában az Igazságügyi Minisztérium egy tájékoztató kiadvány segítségével könnyíti meg a jövődöbéli szülők dolgát. Ebben a füzetben minden, a szülőkre és a gyermekre vonatkozó személyes, illetve adminisztrációs követelmény megtalálható, az összes, további felvilágosítást vagy gyakorlati szolgáltatást közvetítést, jogi képviseletet, fordítást kínáló intézmény címével és telefonszámával együtt.

Kezdjük az eljárással való ismerkedést egy lényeges pontosítással: tekintettel arra, hogy külföldi gyerekek csak azután válhatnak örökbefogadhatóvá holland szülők által,- ha egy évet nevelt gyermekként töltöttek el a családban; az ide vonatkozó törvény szövegében nem „külföldi gyermek örökbefogadása”, hanem „külföldi származású nevelt gyermek elhelyezése” szerepel.

Elsőként tehát, egy engedélyt kell beszerezni az igazságügyi minisztériumtól. A pályázók benyújtott jelentkezési lapja sorszámot kap, amely jelzi, hogy esetükben ezzel kezdetét vette az eljárás. A leendő nevelőszülőknek az alábbi követelményeknek kell eleget tenniük az engedély megszerzéséhez:

1. Kizárólag házaspárok kaphatnak engedélyt. Ha egy pár együtt él, de még nem házasok, benyújthatják kérelmüket és a sorszámot is megkapják, azonban egy éven belül össze kell házasodniuk, különben jelentkezésük érvényét veszti. Nem házas párok sem a kötelező előkészítő tanfolyamon nem vehetnek részt, sem környezettanulmányt nem készítenek náluk, amíg csak egybe nem keltek.

2. A törvény által meghatározott jelentkezési korhatár 41 év mindkét szülő számára, továbbá a szülők és a gyermek közötti korkülönbség maximálisan 40 év lehet. Bizonyos körülmények között – ezekre később visszatérünk – a pályázat elbírálói eltekinthetnek ezektől a megszorításoktól, de semmiképpen sem jelentkezhet olyan házaspár, amelynek bármelyik tagja 44 éves vagy annál idősebb.

3. Követelmény még egy olyan nyilatkozat megtétele, amelyben a szülők kijelentik, hogy a gyermek számára minden olyan létfontosságú orvosi ellátást biztosítanak majd, mint például a vérátömlesztés vagy a különböző oltások.

Ha mindez teljesül, jöhet a kötelező felkészítő tanfolyam, amely hat foglalkozásból áll és amelyért fizetni is kell. Egy külföldi gyerekek örökbefogadásával foglalkozó országos információs központ Hollandia számos helyszínén szervez ilyen tanfolyamot. Kötelezővé tételét az a tapasztalat támasztja alá, mely szerint egy külföldi gyermek érkezése a családba sok olyan potenciális és gyakran nem várt nehézséget rejt magában, amelyért legtöbbször a kisgyermekkorban elszenvedett fizikai és/vagy lelki mellőzöttség felelős. Nagyon fontos, hogy a szülők felkészülten tudjanak szembenézni az ilyen fajta problémákkal.

A tanfolyam elvégzése után, a szülők kérelmét továbbítják a Gyermekvédelmi Bizottsághoz, amely elkészíti környezettanulmányát. A bizottság egy képviselője vagy személyesen látogat el a házaspárhoz, vagy őket hívja be néhány beszélgetésre. A vizsgálat részét képezi a szülők büntetlen előéletének igazolása is. A vizsgálódás végén a bizottság jelentést készít, amelyhez egy ajánlást csatol. Mindkét dokumentum tartalmát megtárgyalják a házaspárral, majd elküldik az igazságügyi minisztériumnak. A minisztérium ennek alapján dönt arról, hogy a jelentkezők kaphatnak-e engedélyt külföldi nevelt gyermek

befogadására vagy sem. Az engedély három évig érvényes, de abban az esetben, ha lejártával a Gyermekvédelmi Bizottság vizsgálata ismét pozitív ajánlással zárul (három év után ugyanis akkor is szükség van a vizsgálat megismétlésére, ha még nem sikerült gyermeket találni a házaspár számára), újabb és egyszerre mindig csak három évre meghosszabbítható.

Ha a minisztérium döntése elutasító, a házaspár a döntést követő harminc napon belül ingyenes felülvizsgálatot kérelmezhet, majd ha a minisztérium álláspontja ezután sem változik, fellebbezhet, de már pénzért.

Mire a jelentkezők idáig eljutnak, azaz kézhez kapják az engedélyt, általában körülbelül két év telik el. Erre az a magyarázat, hogy a pályázók száma messze meghaladja a holland szülőkre váró külföldi gyerekekét, márpedig csak annyi jövődöbeli nevelőszülő juthat elvi engedélyhez, ahány az éppen elhelyezendő gyerekek befogadásához szükséges.

Szabály, hogy egy család egyazon alkalommal csak egy külföldi gyermek nevelésére pályázhat. Viszont testvérek vagy ugyanabban a családban nevelkedett gyerekek esetén, amikor is hiba volna őket elválasztani egymástól, nincs akadálya két vagy több gyermek egyszerre történő befogadásának. Egyébként, ha az első gyermek már legalább egy éve él nevelőszüleinél, a szülők elkezdhetik a második gyermek kérelmezését. Ilyenkor a Gyermekvédelmi Bizottság azonnal elindítja a vizsgálatot (a felkészítő tanfolyamon való részvétel ekkor már természetesen nem szükséges), nem úgy, mint egy harmadik, negyedik stb. gyermek kérelmezése esetében, amikor a várakozási idő ugyanannyi, mint az első gyermeknél.

Nézzük most, hogyan foghat a terv gyakorlati részének megvalósításához egy házaspár, akiknek már kezében az engedély. A törvény előírja, hogy fel kell keresniük a Hollandia-szerte működő közvetítő szolgálatok egyikét, mégpedig csakis azok közül választhatnak, melyeket az Igazságügyi Minisztérium legálisnak ismer el. Az egyéni akciókra vállalkozók próbálkozása törvénysértésnek minősül. Előfordulhat azonban, hogy egy házaspár saját külföldi kapcsolatokkal rendelkezik, amit kihasználva önállóan szeretné lebonyolítani az elhelyezést. Egy szervezet munkáját ilyenkor is kötelező igénybe venniük, ugyanis a Gyermekvédelmi Bizottság jelentését csakis bejegyzett szervezet hivatott elküldeni a külföldi partner részére. A felkért szolgálat köteles megvizsgálni a külföldi kapcsolat megbízhatóságát, mielőtt postázná neki a dokumentumot. Ez az ellenőrzés pedig nem kevesebb, mint két hónapot vesz igénybe. Akár szervezet, akár önállóan eljáró nevelőszülő folytatja le az elhelyezési aktust, egyformán körültekintően kell eljárniuk, hiszen a legcsekélyebb adminisztrációs hiányosság azt eredményezheti, hogy a hatóságok megtagadják a gyermek tartózkodási engedélyének kiadását. Létezik még egy harmadik variáció, az ún. „részleges közvetítés”, amikor a leendő nevelőszülők csak az általuk ismert külföldi partner nevét közlik a kiválasztott szervezettel, akik elvégzik a munkát. A közvetítő szolgálatok nem ingyen dolgoznak. A honorárium-összegek nagysága szolgáltatónként változik és függ a gyermek származási országától is.

Mindezek után végre megérkezhet a család várva-várt kis tagja Hollandiába, bár az országba való belépésnek szintén van néhány feltétele:

1. Az elvi engedélynek érvényesnek kell lennie.
2. Mielőtt megkezdődhetne az utazás, a leendő nevelőszülőknek két igazolást kell bemutatniuk a származási ország holland konzulátusán. Az egyik szerint a gyermek nem szenved semmilyen fertőző betegségben, sem pedig valamilyen krónikus idegrendszeri vagy szervi bajban. Ennek ellenére a tájékoztató füzetben az olvasható, hogy nem lehetetlen fogyatékos gyermek örökbefogadása, bár az nem dörül ki belőle, hogy mi módon lehetséges. A másik igazolás a vérszerinti szülők lemondó nyilatkozatát tartalmazza, valamint azt, hogy

az adott ország illetékes hatóságai jóváhagyták, hogy a holland házaspár legyen a gyermek nevelő-, illetve majdani örökbefogadó szülője.

3. Azon a napon, amikor a gyermek átlépi a holland határt, nem lehet idősebb ötévesnél; igaz, ettől kivételes esetekben eltekinthetnek.

Megeshet, hogy egy házaspár a gyermek származási országában, az ottani törvények szerint fogad örökbe egy gyermeket. Csakhogy az ilyen örökbefogadást a holland törvények semmisnek tekintik. Ezért az örökbefogadók, miután azt a bíróságon kérelmezték, a gyermek törvényes gyámjaivá lépnek elő, és azok maradnak mindaddig, amíg az örökbefogadási eljárás le nem zajlott Hollandiában is.

Maga az örökbefogadási aktus csakis akkor veheti kezdetét, ha a nevelőszülők már öt éve házasok, és a gyermeket legalább egy éve nevelik otthonukban. Így az örökbefogadás, melynek létrejöttét bírósági döntés mondja ki, valójában nem más, mint a már érvényben levő helyzet átnevezése és formális szentesítése. Az örökbefogadott gyermek felveheti örökbefogadó apja családnevét, és pontosan ugyanolyan jogokkal rendelkezik, mintha az örökbefogadók vérszerinti gyermeke lenne.

A tájékoztató végül azokat a kivételes eseteket tárgyalja, amikor 42, illetve 43 éves személyek válhatnak külföldi gyerekek örökbefogadóivá. Ilyenkor a pályázónak minden szempontból rátermettnek kell bizonyulnia arra, hogy képes legyen magára vállalni egy kisgyermek nevelését, aki viszont nem lehet fiatalabb kétévesnél. Ez utóbbi kikötés érvénytelen akkor, ha a gyermek fogyatékos, ha a családban már él egy külföldi gyermek és a második fiatalabb nála, illetve, ha a második az első testvére.

Azt hiszem, mindazok, akik eljutottak idáig az olvasásban, egyetértenek velem abban, hogy jókora fába vágja a fejszét, aki Hollandiában külföldi gyermeket szeretne örökbe fogadni. Mindenesetre dicséretet érdemel az ottani Igazságügyi Minisztérium, amiért ebben a füzetben többé-kevésbé kimerítően tájékoztat a teendőkről, illetve megadja minden olyan intézmény elérhetőségét, ahol további részletekhez juthatnak a bonyolult eljárással ismerkedők.

(Forrás: Adopting a child from an other country. Information booklet published by the Ministry of Justice, Information Department, PO Box 20301, 2500 EH The Hague)

Fordította és összeállította:
Oláh Judit